

ПОЛІСЕМІЯ ТА ОМОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ АСТРОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті зосереджено увагу на явищах полісемії та омонімії в українській астрономічній термінології кінця XIX – першої третини XX століття. На основі аналізу семантичної структури наявних у терміносистемі астрономії полісемічних слів виділено зовнішньосистемну, міжсистемну та внутрішньосистемну полісемію, а також описано міжгалузеву та внутрішньосистемну омонімію.

Ключові слова: українська астрономічна термінологія, термін, полісемія, омонімія, семантична структура.

Обґрунтування наукової проблеми та її значення. Сьогоднішній етап українського термінотворення характеризується тенденцією до впорядкування й унормування всіх наявних терміносистем. Не виняток й астрономічна термінологія, система понять якої ще не описана всебічно, хоч низка статей українських лінгвістів присвячена аналізу різних аспектів творення та вживання української астрономічної термінології. Показовими в цьому плані є лексико-семантичні явища полісемії та омонімії, що перешкоджають однозначному сприйняттю змісту повідомлюваного. Ці процеси ще не були об'єктом спеціального аналізу в астрономічній термінології кінця XIX – першої третини XX ст., що й зумовлює актуальність пропонованої розвідки і є важливим для упорядкування досліджуваної терміносистеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін як ключовий елемент будь-якої термінології характеризується здатністю постійно змінюватися відповідно до наукових чи суспільних потреб. Термінологія є найчутливішою до зовнішніх впливів частиною лексики літературної мови, унаслідок чого виникають багатозначні слова та терміни-омоніми, розмежування яких потребує докладного опрацювання. Проблему полісемії та омонімії в термінологічній лексиці розглядали В. П. Даниленко [3], Д. С. Лотте [7], О. В. Суперанська, Н. В. Подольська [10], Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк [9] та ін. Незважаючи на велику кількість досліджень багатозначності та омонімії в термінології, ця проблема потребує подальшого вивчення на матеріалі різних терміносистем, зокрема й астрономічної.

Мета нашої статті – подати всебічну характеристику полісемічних термінів та термінів-омонімів в українській астрономічній терміносистемі кінця ХІХ – першої третини ХХ століття. Для цього виконано такі **завдання**: розмежовано лексико-семантичні явища полісемії та омонімії, описано різновиди багатозначних термінів, види омонімії в астрономічній терміносистемі досліджуваного періоду, показано зв'язки астрономічної термінології зі спеціальною лексикою інших терміносистем української мови.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Багатозначність термінів вважають одним із найголовніших недоліків термінології, оскільки в межах конкретної терміносистеми спеціальна номінація має відповідати критерію однозначності, що є найважливішою особливістю терміна. Однак із розвитком науки й техніки, появою нових понять виникають нові номінації, а наявні набувають нових значень, породжуючи багатозначність навіть у межах однієї терміносистеми.

«Полісемія в термінології на відміну від загальномовної полісемії виникає лише як категоріальна: семантична структура слова наче розщеплюється на окремі аналогічні частини, на ознаки, які належать одночасно декільком категоріям» [4, с. 8]. Основою для розвитку багатозначності є рухомість мовної одиниці, внаслідок чого вона набуває нового змісту на основі подібності (метафора) або часової і просторової суміжності (метонімія, синекдоха) з іншими поняттями.

За словами Д. С. Лотте, «явище полісемії в термінології спричиняє неточність, тому особливу увагу треба звертати на усунення всіх багатозначних термінів або залишати біля терміна лише одне значення» [7, с. 13]. Однак будь-яка терміносистема не може уникнути впливу загальномовних універсалій. М. П. Годована зазначає: «Полісемія термінів – це природний вияв законів розвитку лексики. З нею можна боротися, її можна обмежувати, але вона все одно буде проникати в термінологію як складову частину лексики загальнолітературної мови» [2, с. 8]. Явище багатозначності відбиває процес пізнання об'єктивної дійсності, яка постійно змінюється, тому є закономірним явищем у терміносистемі, що розвивається. Усі значення в багатозначному слові перебувають у певних зв'язках, де кожне значення полісемічного слова обов'язково пов'язане з його первинним значенням, оскільки розвинулося внаслідок певної подібності позначуваних понять.

Здебільшого астрономічні терміни кінця ХІХ – першої третини

XX ст. є словами однозначними, позбавленими стилістичного забарвлення, і зберігають однозначність як у межах астрономічної терміносистеми, так і загалом у мові. Водночас аналізованій терміносистемі властива багатозначність, зумовлена ексталингвальними та інтерлінгвальними чинниками. Зафіксовано полісемічні терміни-слова та терміни-словосполучення.

В українській астрономічній термінології можна виділити такі види полісемії:

1) зовнішньосистемна полісемія (термін астрономії – загальноживане слово): *затемнення* (астр.) – з’явище, де ясне всесвітнє тіло стає для нас на певний час невидне через те, що ховається за інше всесвітнє тіло, або входить у його тінь* (УЗЕ, т. 2, с. 33), *затемнення* (заг.) – дія і стан за значенням затемнити (СУМ, т. III, с. 345); *календар* (астр.) – система літочислення, що за основу має астрономічні з’явища, зміну дня й ночі, доби року (СЧС(Б), с. 189), *календар* (заг.) – показник всіх днів на рік, свят, видатних подій та різних відомостей (СЧС(Б), с. 189); *кульмінація* (астр.) – найвище становище світила над обрієм (СЧС(Б), с. 228), *кульмінація* (заг.) – найвища точка, вершок, шпиль (УЗЕ, т. 2, с. 414); *секунда* (астр.) – триста шістдесятя частина градуса (СЧС(Б), с. 336), *секунда* (заг.) – шістдесятя частина хвилини (СЧС(Б), с. 336).

До цієї групи належать дієслова: *збурювати* (астр.) – викликати відхилення в русі від законів Кеплера (НА, с. 114), *збурювати* (заг.) – надавати бурхливого руху, робити що-небудь дуже неспокійним (СУМ, т. III, с. 456); *нівелювати* (астр.) – визначати височину різних точок земної поверхні (СЧС(Б), с. 277), *нівелювати* (заг.) – рівняти, зрівнювати (СЧС(Б), с. 277). Такі терміни не створюють перешкод для розуміння, оскільки в астрономічних текстах слово вживається з одним значенням.

2) міжсистемна полісемія (термін астрономії – термін інших галузей знань): *аберація* (астр.) – таке явище, коли спостережникові здається, що зірки не в тому місці, де вони справді є (СЧС(Б), с. 2), *аберація* (фіз.) – відхил від фокуса проміння, що виходять з одного пункту (СЧС(Б), с. 2); *азимут* (астр.) – кут, який замикає полуденник якоїсь звізди з полудневим колом даного місця (СЧС, с. 8), *азимут* (військ.) – кут, який утворюється заданим напрямом руху й напрямом

* Збережено правопис авторів, зафіксований у друкованих джерелах другої половини XIX – першої третини XX ст.

на північ (СУМ, т. I, с. 24); *бігун* (астр.) – точка на небозводі, куди переходить вісь Землі, продовжена до безконечності (УЗЕ, т. 1, с. 309), *бігун* (геогр.) – точка на поверхні Землі, через яку переходить вісь Землі (УЗЕ, т. 1, с. 309); *висота* (астр.) – кут від горизонтальної площини до світила, яке спостерігають (НА, с. 22), *висота* (матем.) – віддаль вершка трикутника від основи (УЗЕ, т. 1, с. 553); *ельонгація* (астр.) – максимальне кутове віддалення планети від Сонця (СЧС(Б), с. 160), *ельонгація* (фіз.) – найбільше віддалення маятника від того місця, де він буває в стані спокою (СЧС(Б), с. 160); *кратер* (астр.) – частина місячного ландшафту, що своєю формою нагадує кратер земного вулкана (СЧС, с. 174), *кратер* (геол.) – гирло вулкана (СЧС, с. 174). Ці приклади засвідчують зв'язок астрономічної термінології зі спеціальною лексикою інших терміносистем української мови, не перешкоджаючи розумінню значень термінів у конкретній науковій галузі.

Багатозначні терміни, на відміну від загальноживаних слів, мають обмежену кількість значень. Однак у терміносистемі астрономії поширена й **внутрішньосистемна полісемія**, тобто багатозначність усередині терміносистеми. Цей вид полісемії найбільш небезпечний, адже може привести до неправильного чи неточного розуміння змісту висловлення.

Внутрішньосистемна полісемія астрономічних термінів спричинена розвитком відповідних понять, які, з часом розширюючись та уточнюючись, поповнюються вторинними значеннями.

Серед астрономічних термінів кінця XIX – першої третини XX ст. виділяємо невелику кількість внутрішньосистемних двозначних термінів: *астрограф* – 1) рефлексор для фотографування неба, 2) прилад до креслення зоряних мап (СЧС(Б), с. 52); *геліограф* – 1) фотографічний апарат робити знятки Сонця, 2) самозаписний пристрій визначати тривалість і міру яскравості сонячного світла за добу (СЧС(Б), с. 100); *гномон* – 1) найдавніший астрономічний пристрій визначати високість Сонця, 2) соняшний годинник (СЧС(Б), с. 112), *горизонт* – 1) видима лінія сполучення між Землею та небозводом, 2) весь простір неба й Землі, цією лінією окреслений, обрій, небозвід (СЧС(Б), с. 114); *екліптика* – 1) видима дорога Сонця на небі, 2) дійсна дорога Землі у Всесвіті (СЧС, с. 111); *констеляція* – 1) взаємне положення зірок, 2) громада зірок (СЧС, с. 167); *Місяць* – 1) невідступний товариш планети, сателіт, 2) невідступний товариш нашої Землі (УЗЕ,

т. 2, с. 236); *планета* – 1) блудна, мандрівна звізда, 2) звізда, що відбуває дорогу довкруги Сонця як наша Земля (СЧС, с. 238). Внутрішня багатозначність термінів є небажаним явищем, оскільки може привести до неточності в наукових текстах. Тому на сучасному етапі розвитку національної астрономічної термінології потрібно звернути увагу на полісемічні терміни, усунення яких можливе двома способами: створення нової номінативної одиниці та створення словосполучення, де компоненти конкретизували б значення термінологічної одиниці.

Фактичний матеріал показав, що в астрономічній терміносистемі кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. науковці намагалися уникати багатозначних слів, використовуючи їх у складі терміносполучень, що значно полегшує сприйняття полісемічних слів та робить терміни мотивованими, наприклад: *абераційний час* – час, що дорівнює прямому піднесенню зір, які знаходяться у верхній кульмінації (НА, с. 30), *астрономічний рік* – час, за який Земля обертається навколо Сонця (СЧС(Б), с. 52), *драконічний місяць* – час між двома переходами Місяця через вузлову точку (АТН, с. 35), *зоряний час* – час, який міряють дійсним рухом Землі довкола своєї осі (УЗЕ, т. 3, с. 1163), *небесна сфера* – куля довільного радіуса, в центрі якої ми можемо помістити око спостерігача (НА, с. 20), *сидеричний місяць* – час обертання Місяця навколо Землі (НА, с. 101), *синодичний місяць* – проміжок часу від одного нового місяця до другого (СЧС, с. 278), *тропічний рік* – час, коли Сонце повертає до весняної точки, – 365 2422 середніх соняшних днів (УЗЕ, т. 2, с. 1247).

Отже, багатозначність в астрономічній терміносистемі є природним мовним явищем, для якого характерна наявність в одному слові кількох пов'язаних між собою значень, що сформувалися в процесі розвитку первинного значення. Полісемію спостерігаємо між термінами астрономії та загальноновживаними словами, термінами астрономії і термінами інших галузей знань, а також зафіксовано приклади внутрішньосистемної багатозначності.

Із багатозначністю термінів тісно пов'язане явище омонімії, однак питання розмежування омонімів у сучасному мовознавстві залишається дискусійним. У термінології, як і в загальноновживаній лексиці, часто буває важко чітко визначити межу між полісемією та омонімією. Явище полісемії подібне до лексичної омонімії, проте це лише зовнішнє вираження. На принципову відмінність між значеннями полісемічного й омонімічного слова звертає увагу О. С. Ахманова:

«Полісемія – це тотожність слова за наявності в нього двох або більшої кількості виразно відмінних значень, які мають зв'язок із прямим номінативним значенням, а омонімія – це зовнішній збіг за звуковою оболонкою двох і більше слів» [1, с. 104]. При термінній омонімії (зовнішній чи міжгалузевій) слово із загальнонавчальної лексики потрапляє в мову науки, де зберігає лише звукову оболонку, а семантичну спільність втрачає. При термінній полісемії одна звукова одиниця має декілька значень, які належать певній термінології. Тому полісемія в термінології внутрішня, розвивається вона в межах мови конкретної науки.

Багатозначні слова мають два й більше різних значень, які, на відміну від омонімів, зберігають зв'язок із первинною семантикою слова. Л. О. Симоненко наголошує на тому, що «полісемія впорядковує терміни всередині терміносистеми, тобто формує її ядро, а лексична омонімія належить до тих процесів, які впорядковують номінативні одиниці терміносистеми і цим зв'язують її з іншими науковими системами» [11, с. 46]. Тому основним критерієм розмежування полісемії та омонімії має бути семантичний аналіз лексичних значень слів, що дасть змогу встановити наявність чи відсутність значеннєвого зв'язку між семами цих одиниць.

Омонімія термінів – це поширене явище. Традиційно виділяють три типи термінів-омонімів: міжгалузеві, міжфункційно-стильові та внутрішньогалузеві.

Найбільш поширеною в астрономічній термінології є міжгалузєва омонімія, «характерною особливістю якої є те, що терміни-омоніми мають різні дефініції й функціують у різних термінних системах» [3, с. 71]. Найчастіше міжгалузєва омонімія виникає внаслідок повного розходження значень лексико-семантичних варіантів полісемантичного слова, тому терміни-омоніми одночасно можуть означувати кілька різних номінацій.

У терміносистемі астрономії досліджуваного періоду зафіксовано такі приклади міжгалузєвої омонімії: *апсида*¹ (астр.) – кінці великої осі планетної орбіти – пункти найбільшого й найменшого віддалення планети від Сонця (СЧС(Б), с. 43), *апсида*² (архіт.) – перекритий півкулястою банею виступ у стіні базилік (СЧС(Б), с. 43)); *геліотрон*¹ (астр.) – сонішне зеркало (СЧС, с. 68), *геліотрон*² (геол.) – рід зеленкуватого мінерала, відміна хальцедона (СЧС, с. 68); *нівелюція*¹ (астр.) – оцінка різниці позему (СЧС, с. 212), *нівелюція*² (геол.) – зрівняне

грунту (СЧС, с. 212); *орбіта*¹ (астр.) – дорога обігу якого-небудь небесного тіла (СЧС, с. 22), *орбіта*² (анат.) – очна ямка (СЧС, с. 22); *сателіт*¹ (астр.) – зірда, що безнастанно кружить довкола своєї планети (СЧС, с. 272), *сателіт*² (техн.) – форма зчіплення трибків, коли один або більше трибків обертаються навколо одного нерухомого трибка (СЧС(Б), с. 334); *цирк*¹ (астр.) – кратер (ями, лійки на Місяці, що являють собою кільцеподібні гори) особливо великого розміру (НА, с. 137), *цирк*² (театр.) – круглий будинок, де показуються всілякі штуки (СЧС, с. 322).

Більшість вітчизняних та зарубіжних дослідників визначає омонімію в термінології як міжсистемне явище, однак фактичний матеріал досліджуваної терміносистеми засвідчує незначну кількість термінів, що перебувають у відношеннях внутрішньосистемної омонімії. До них належать: *Місяць*¹ – невідступний товариш планети, сателіт; *місяць*² – час, в якому Місяць виконує свій оборот довкола Землі (УЗЕ, т. 2, с. 736); *октант*¹ – астрономічний прилад для виміру кутового віддалення між небесними тілами (СЧС(Б), с. 284), *октант*² – сузір'я біля південного бігуна неба (УЗЕ, т. 3, с. 914); *Секстант*¹ – мале сузір'я на південь від Льва (УЗЕ, т. 3, с. 51); *секстант*² – астрономічний прилад до обчислювання положення (корабля на морі) (СЧС, с. 274); *Телескоп*¹ – сузір'я Південної півкулі неба (АТН, с. 67), *телескоп*² – прилад, за допомогою якого далекі предмети (зірки) видаються нам близькими (СЧС, с. 296). Внутрішньосистемна омонімія виступає негативним явищем, оскільки функціонування омонімів у межах однієї системи термінів не сприяє їхньому однозначному розумінню.

Проведений аналіз засвідчує, що явище омонімії в астрономічній термінології кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. здебільшого представлено іменниками. Поодинокими є приклади прикметникової та дієслівної омонімії: *планетарний*¹ – який може обертатися одночасно навколо своєї осі та іншого предмета і *планетарний*² – який охоплює всю земну кулю, весь світ, усе людство; *всесвітній* (СУМ, т. VI, с. 561); *візувати*¹ – ціляти; означити відповідним знаком; стверджувати (паспорт) (СЧС, с. 59) і *візувати*² [АТН, с. 34] (спец.) – наводити оптичний або кутомірний прилад на точку (СУМ, т. I, с. 669).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, незважаючи на негативне ставлення в термінології до явищ полісемії та омонімії, ці семантичні процеси простежуємо в астрономічній терміносистемі кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. Багатозначність в до-

сліджуваний термінології представлена трьома різновидами: внутрішньосистемна, зовнішньосистемна та міжсистемна. Зафіксовано й приклади міжсистемної та внутрішньосистемної омонімії. Розмежування омонімів та значень полісемічного слова відбувається на основі критерію наявності чи відсутності загальних семантичних ознак у зіставлюваних одиницях. Досліджуваний матеріал є актуальним для систематизації, стандартизації та уніфікації української астрономічної терміносистеми, а також для вивчення тенденції розвитку національної астрономічної термінології та формування наукового стилю української мови наприкінці ХІХ – у першій третині ХХ ст.

Література

1. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии / О. С. Ахманова. – М. : Учпедгиз, 1957. – 295 с.
2. Галкина Е. Н. Перевод аббревиатур и акронимов на русский язык / Е. Н. Галкина // Россия и Запад: диалог культур. – М. : [б. и.], 2005. – С. 17–28.
3. Даниленко В. П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания / В. П. Даниленко. – М. : Наука, 1977. – 247 с.
4. Краснопольська Н. Л. Джерела та етапи формування української термінології менеджменту : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Л. Краснопольська. – К. : НАНУ, Ін-т укр. мови, 2014. – 19 с.
5. Краснопольська Н. Омонімія в українській термінології менеджменту / Наталія Краснопольська // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2012. – № 733. – С. 188–192.
6. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української літературної мови. Семантична структура слова / Л. А. Лисиченко. – Харків : Вища школа, 1977. – 108 с.
7. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: Вопросы теории и методики / Д. С. Лотте. – М. : Изд-во АН СССР, 1961. – 160 с.
8. Михайлова Т. В. Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. В. Михайлова. – Харків : Харк. нац. ун-т ім. В. Каразіна, 2002. – 20 с.
9. Панько Т. І. Українське термінознавство / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
10. Суперанская А. В. Общая терминология: Вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – М. : Наука, 1989. – 243 с.
11. Симоненко Л. О. Формування української біологічної термінології : монографія / Л. О. Симоненко. – К. : Наук. думка, 1991. – 150 с.

References

1. Akhmanova O. S. Ochierki po obshchiei i russkoj lieksykologii / O. S. Akhmanova. – М. : Uchpedgyz, 1957. – 295 s.

2. Galkyna Ye. N. Pierievod abbreviatur i akronimov na russkii yazyk / Ye. N. Galkina // Rossiia i Zapad: dialog kultur. – M. : [b. i.], 2005. – S. 17–28.
3. Danilenko V. P. Russkaia tierminologiiia: Opyt lingvistichieskogo opisaniia / V. P. Danilenko. – M. : Nauka, 1977. – 247 s.
4. Krasnopolska N. L. Dzherela ta etapy formuvannia ukraïnskoi terminolohii menedzhmentu : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01 / N. L. Krasnopolska. – K. : NANU, In-t ukr. movy, 2014. – 19 s.
5. Krasnopolska N. Omonimiia v ukraïnskii terminolohii menedzhmentu / Natalia Krasnopolska // Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnik». Seriia «Problemy ukraïnskoi terminolohii» – 2012. – № 733. – S. 188–192.
6. Lysychenko L. A. Leksykolohiia suchasnoi ukraïnskoi literaturnoi movy. Semantychna struktura slova / L. A. Lysychenko. – Kharkiv : Vyshcha shkola, 1977. – 108 s.
7. Lottie D. S. Osnovy postroiennia nauchno-tiekhnichieskoi tierminologii: Voprosy teorii i mietodiki / D. S. Lottie. – M. : Izd-vo AN SSSR, 1961. – 160 s.
8. Mykhailova T. V. Semantychni vidnoshennia v ukraïnskii naukovu-tekhnichnii terminolohii : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01 / T. V. Mykhailova. – Kharkiv : Khark. nats. un-t im. V. Karazina, 2002. – 20 s.
9. Panko T. I. Ukraïnske terminoznavstvo / T. I. Panko, I. M. Kochan, H. P. Matsyuk. – Lviv : Svit, 1994. – 216 s.
10. Supieranskaia A. V. Obshchaia tierminologiiia: Voprosy teorii / A. V. Supieranskaia, N. V. Podolskaia, N. V. Vasilieva. – M. : Nauka, 1989. – 243 s.
11. Symonenko L. O. Formuvannia ukraïnskoi biolohichnoi terminolohii : monohrafiia / L. O. Symonenko. – K. : Nauk. dumka, 1991. – 150 s.

Список умовних скорочень лексикографічних джерел

- АТН – Калинович Ф. Словник математичної термінології (Проект). Ч. III. Астрономічна термінологія й номенклатура / Ф. Калинович, Г. Холодний. – Харків : Рад. школа, 1931. – XI + 117 с.
- НА – Набоков М. Є. Астрономія: Підручник для X класу середньої школи / М. Є. Набоков, Б. А. Воронцов-Вельямінов. – К. : Рад. школа, 1940. – [4-те вид.]. – 184 с.
- СУМ – Словник української мови : В 11 т. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.
- СЧС – Кузеля З. Словар чужих слів : 12000 слів чужого походження в українській мові / Зенон Кузеля, Микола Чайковський. – Чернівці : Руска Рада, 1910. – 352 с.
- СЧС(Б) – Бойків І. Словник чужомовних слів / І. Бойків, О. Ізюмов, Г. Калнишевський, М. Трохименко; за ред. О. Бадана-Яворенка. – К., Харків : УРЕ, 1932. – 444 с.
- УЗЕ – Українська загальна енциклопедія : У 3 т. / Під гол. ред. Івана Раковського. – Львів, Станиславів, Коломия : Рідна школа, 1930–1935.

Богущ Оксана. Полисемия та омонимия в украинской астрономической терминологии. В статье сосредоточено внимание на явлениях полисемии и омонимии в украинской астрономической терминологии конца XIX – первой трети XX века. Проанализированы критерии разграничения этих семантических явлений. Доказано, что каждое значение полисемичного слова обязательно связано с его первоначальным значением. Основным путем образования омонимии является расщепление семантической структуры многозначной единицы. Описано внешнесистемную, межсистемную и внутрисистемную полисемию, а также внутрисистемную и межсистемную омонимию. Внутрисистемная многозначность и омонимия опасны для астрономической терминологии, поскольку препятствуют однозначному восприятию содержания сообщаемого. Изучение явлений полисемии и омонимии является актуальным для систематизации, стандартизации и унификации украинской астрономической терминосистемы, а также необходимо для дальнейшего развития украинской терминологии.

Ключевые слова: украинская астрономическая терминология, термин, полисемия, омонимия, семантическая структура.

Bohuch Oksana. Polysemy and homonymy in the Ukrainian astronomical terminology. The article focuses on the phenomenon of polysemy and homonymy in terminology Ukrainian astronomical late XIX – the first third of the twentieth century. Analyzes semantic distinction between these phenomena. It is proved that each value polisemichnoho words necessarily linked to its initial value. The main route is the formation of homonyms multiple-splitting semantic structure units. Described zovnishnosystemnu, intersystem and intra polysemy and intra and inter-homonyms. Interconnect multiple meaning and homonymy is dangerous for astronomical terminology, they create unambiguous content povidomlyuvano. Studying the phenomena of polysemy and homonymy is relevant for the systematization, standardization and unification of Ukrainian astronomical terminology, and the need for further development of Ukrainian terminology.

Key words: Ukrainian astronomical terminology, term, polysemy, homonymy, semantic structure.

УДК 811.161.2'373.45

Ірина Василяйко

МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ

У статті розглянуто лексичні методи перекладу кінематографічних термінів, зокрема, транскрипцію, транслітерацію, калькування та описовий метод. Проаналізовано перекладні кінематографічні терміни, з'ясовано їхні значення